
ГЛАВА 3 – СВОБОДНО ПРЕДОСТАВЯНЕ НА УСЛУГИ

ИСТОРИЯ И ПРИНЦИПИ

Свободата на предоставяне на услуги е една от четирите свободи, на които се основава функционирането на вътрешния пазар на Европейския съюз (ЕС). Въпросите относно свободата на предоставяне на услуги се съдържат в чл. 49-54 от Договора за създаване на Европейската общност (ЕО), като целта е да се премахнат съществуващите пречки пред движението и пребиваването вътре в Общността на самонаетите лица и техните семейства. Според тази правна уредба, в рамките на Общността са забранени ограниченията върху свободата на предоставянето на услуги спрямо гражданите на държавите-членки, които са се установили в държава от Общността, различна от тази, в която се намира лицето, на което се предоставя услугата.

Премахването – между страните-членки – на пречките пред предоставянето на услуги (както и в това на хора и капитал) е фиксирано като един от единадесетте елемента на дейността на Европейската икономическа общност (ЕИО), която трябва да доведе до осъществяването на целите, за които тя се създава с Договора за създаването на ЕИО от 1957 г. (ДЕИО). От друга страна, секторът на услугите е от съществено значение за икономиката на Европейския съюз. В сектора на услугите се създава повече от половината от брутния вътрешен продукт (БВП) в Европейския съюз. В него е заета и повече от половината от икономически активното население. Свободното извършване на финансови услуги и създаването на необходимата за това институционална и правна инфраструктура съобразно европейските стандарти е сред най-важните условия.

Понятието "свободно предоставяне на услуги" е тясно свързано с правото на установяване.

Основополагащите разпоредби относно правото на установяване в рамките на Европейския съюз са залегнали в чл. 43-48 от Договора за създаване на ЕО. Под "право на установяване" в Договора се разбира: правото на предприемане на дейност от самонаето лице, както и създаването на предприятия (дружества или фирми) в друга държава-членка при условията, предвидени от нейните закони за собствените ѝ граждани и предприятия. Следователно трябва да се използва принципът на национално третиране, както и да не се допуска дискриминация между местни и чуждестранни граждани и предприятия.

Дейността в раздела "Свободно предоставяне на услуги" се развива, изхождайки от икономическа политика, основана на тясна координация на икономическите политики на страните-членки и на определяне на общи цели, които са в съответствие с принципите на икономиката на свободния пазар и свободната конкуренция. Тя се ръководи от следните основни принципи:

- принцип на недискриминация и равно третиране на местните и чуждестранните физически и юридически лица;
- принцип на единната лицензия в сферата на финансовите услуги;
- стабилни цени;
- стабилни публични финанси;
- балансиран платежен баланс;

В областите, които не попадат в изключителната компетентност на Общността, дейността се основава на принципа на подчинеността. Чрез създаване на общ пазар и икономически и валутен съюз и чрез осъществяване на общите политики и дейности се цели:

- хармонично, балансирано и устойчиво развитие в рамките на Общността;

-
- висока степен на заетост и социално осигуряване;
 - устойчив и неинфлационен растеж;
 - висока степен на конкурентноспособност;
 - сближаване начините и формите на икономическо изпълнение;
 - висока степен на защита и подобряване качеството на околната среда;
 - повишаване жизнения стандарт и качеството на живот;
 - достигане на социално и икономическо единство в рамките на Общността.

Конкретни цели:

- премахване на ограниченията пред правото на установяване на самонаети лица, граждани на една страна-членка при осъществяване на дейността им в друга страна-членка;
- еднакво третиране на компании и фирми, които са създадени съгласно законодателството на една страна-членка и осъществяват дейност, имат офиси, централна администрация или основно място на дейност в друга страна-членка;
- премахване на ограниченията при предоставяне на услуги от лица, регистрирани по правото на една страна-членка и предоставящи тези услуги на граждани на друга страна-членка.

ПОДГОТОВКА ЗА ЧЛЕНСТВО

Глава 3 "Свободно предоставяне на услуги" обхваща няколко сектора: право на установяване, финансови услуги (банково дело, включително гарантиране влоговете в банките; застраховане и ценни книжа), защита на личните данни, режима на самонаетите търговски агенти, информационното общество, електронен подпис.

Въз основа на разпоредбите от Договора за създаване на ЕО (чл. 43-48) са приети две директиви, доразвиващи общия режим на правото на установяване и свободното предоставяне на услуги. Това са:

Директива 73/148/ЕЕС – в нея се уреждат условията за влизане и престой на гражданите от държавите-членки, които са се установили, искат да се установят или искат временно да предоставят услуги в други държави-членки от Общността, както и членовете на техните семейства. Съгласно директивата, за влизане на гражданин на една държава-членка на територията на друга държава-членка е необходимо притежаването на валиден паспорт или лична карта, като не се поставят изисквания за издаване на входни или изходни визи.

Директива 99/42/ЕС – основната цел на директивата е въвеждането на норми и процедури, които държавите-членки да прилагат, установявайки механизъм за оценка на квалификация при определени професионални дейности на наети и самонаети лица. Предвижда се признаване на професионална квалификация за дейности, за които се изискват знания и умения от общ характер въз основа на доказан професионален стаж в собствената си страна или в друга държава-членка на ЕС.

С Директива 94/19/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 1994 г. за схемите за гарантиране на влогове се цели да се защитят потребителите, но и да се гарантира целостта на финансовата система, като се въведе еднаква схема за гарантиране на влоговете, която да важи и за вложителите в клоновете, намиращи се в държава-членка, различна от държавата-членка, в която банката има седалище; да се премахнат условията за неравенство в компенсацията и нееднаквите условия за конкуренция между националните банки и клоновете на институции от други държави-членки; да се позволи на клоновете да се присъединят към схемата за гарантиране

в приемащата страна. Гарантирането се изчислява на съгласувано минимално равнище (20 000 евро), определят се методите за финансиране и схемите за гарантиране, както и отговорността на компетентните власти, в случай че се прилагат повече от една схеми. Определени са условията за изключване и за защита под минимално определеното равнище.

Въпросът за създаването на общ застрахователен пазар дълго време занимаваше Европейския съюз. Създаването на общ пазар в застраховането не означава, че става дума за една-единствена дейност, а по-скоро за група от свързани дейности. Основното разделение е между имущественото (общо) застраховане, животозастраховането и презастраховането, въпреки че има важни подразделения във всяка една от тези групи.

Две директиви на Европейския съюз, Договора за създаване на ЕО, представляват основата за регламентирането на вътрешния застрахователен пазар. Те са директивите от първо поколение – първата директива за имуществено застраховане 73/239/ЕЕС от юли 1973 г. и първата директива за животозастраховането 79/267/ЕЕС от 5 март 1979 г.

Целта на тези директиви е да се даде възможност на застрахователи в една страна-членка да осъществяват своята дейност в друга страна-членка при условията на приемащата страна с минимални бюрократични изисквания.

Директивите от второ поколение въвеждат изключителния лиценз за извършване на застрахователна дейност и позволяват на застрахователните компании да решават свободно дали да предлагат своите услуги, като се установят в друга държава, или направо, без да са специално установени. Те премахват предварителния контрол върху премиите и тарифите.

Измененията, въведени от директивите от трето поколение от 1992 г. за имуществено (общо) застраховане и животозастраховането, отразяват постоянния подход на Комисията за постигане на вътрешен пазар, основан на изключителен застрахователен лиценз (Европейски паспорт), който позволява на застрахователите да действат в рамките на цялата Общност чрез клонове/агенциите си или чрез трансграничното предоставяне на услуги.

Законодателството в сектора на ценните книжа може да се раздели на пет основни области:

- изисквания за разкриване на информация от страна на дружествата (емитентите), които предлагат свои ценни книжа на широката общественост с цел финансиране на дейността си;
- условия за официална регистрация на ценни книжа за търговия на фондовата борса;
- уредба на предприятията за колективно инвестиране в ценни книжа, известни като инвестиционни фондове;
- правила за защита на инвеститорите – за вътрешната информация и вътрешните лица и разкриването на дяловото участие;
- установяване и извършване на дейност от инвестиционните фирми (инвестиционни посредници).

Установяването на ефективни надзорни институции, заедно с осигуряването на добре контролиран финансов сектор е особено важно по отношение на приемането и прилагането на европейското право. Европейската комисия в тясно сътрудничество с надзорните институции на държавите-членки осъществява строг надзор върху органите на страните-кандидатки и върху тяхната възможност да прилагат европейското право в областта на финансовите услуги.

Със Закона за защита на личните данни (обн., ДВ., бр.1/04.01.2002 г., в сила от 01.01.2002 г.) е създадена Комисия за защита на личните данни. В Комисията в момента работят 9 души (петима членове и четирима експерти). През 2003 г. предстои увеличение на персонала с 67 експерти.

Със Закона за комисията по финансов надзор – обн., ДВ, бр.8/28.01.2003 г., в сила от 01.03.2003

г., се създава Комисия по финансов надзор. Комисията ще обедини надзора върху застраховането, ценните книжа и доброволното осигуряване. АЗН, ДКЦК и ДАОН ще бъдат включени в новата административна структура.

В областта на работата с ценни книжа са създадени Фондова борса, Централен депозитар, лицензирани инвестиционни посредници и инвестиционни дружества и държавен контрол.

Предстои разработването на нормативна уредба за въвеждането на вътрешно законодателство по Директивата за обезщетяването на инвеститорите и на схемите за компенсиране на инвеститорите в България.

Предстои пълно хармонизиране на Закона за защита на информацията.

Предстои промяна на Закона за чужденците.

Необходимо е постигане на пълно съответствие на нашето законодателство с европейското в областта на застрахователното дело и капиталовата адекватност до края на 2005 г. и хармонизация на законодателната рамка за ценни книжа.

ПРЕГОВОРИТЕ ЗА ЧЛЕНСТВО

България

- Главата отворена: януари 2001 г.
- Състояние: временно затворена през ноември 2001 г.
- Преходни периоди:
 - по-ниско ниво на компенсиране на инвеститори до края на 2009 г.

Румъния

- Главата отворена: декември 2002 г.
- Състояние: отворена

Кипър

- Главата отворена: юли 1999 г.
- Състояние: затворена декември 2002 г (временно затворена през май 2001 г.)
- Преходни периоди:
 - изключване на дружествата за кооперативни кредити и спестявания до края на 2007 г.

Република Чехия

- Главата отворена: юли 1999 г.
- Състояние: затворена през декември 2002 г. (временно затворена през март 2001 г.)
- Преходни периоди: няма

Естония

- Главата отворена: август 1999 г.
- Състояние: затворена през декември 2002 г (временно затворена през март 2001 г.)
- Преходни периоди:
 - по-ниски нива на гарантиране на банкови депозити и компенсиране на инвеститори до края на 2007 г.

Унгария

- Главата отворена: юли 1999 г.
- Състояние: затворена през декември 2002 г. (временно затворена през февруари 2001 г.)
- Преходни периоди:
 - изключение за две специализирани банки; по-ниско ниво на компенсиране на инвеститори до края на 2007 г.

Латвия

- Главата отворена: август 2000 г.
- Състояние: затворена през декември 2002 г. (временно затворена през юни 2001 г.)
- Преходни периоди:
 - освобождаване на кредитните съюзи; по-ниски нива на гарантиране на банкови депозити и компенсиране на инвеститори до края на 2007 г.

Литва

- Главата отворена: юли 2000 г.
- Състояние: затворена през декември 2002 г. (временно затворена през юни 2001 г.)
- Преходни периоди:
 - освобождаване на кредитните съюзи; по-ниски нива на гарантиране на банкови депозити и компенсиране на инвеститори до края на 2007 г.

Малта

- Главата отворена: януари 2001 г.
- Състояние: затворена през декември 2002 г. (временно затворена през май 2001 г.)
- Преходни периоди: няма

Полша

- Главата отворена: юли 1999 г.
-

- Състояние: затворена през декември 2002 г. (временно затворена през ноември 2000 г.)
- Преходни периоди:
 - освобождаване на кредитни съюзи и една специализирана банка; по-ниско ниво на компенсиране на инвеститори до края на 2007 г.

Словакия

- Главата отворена: юли 2000 г.
- Състояние: затворена през декември 2002 (временно затворена през май 2001 г.)
- Преходни периоди:
 - по-ниско ниво на компенсиране на инвеститори до края на 2006 г.

Словения

- Главата отворена: юли 1999 г.
- Състояние: затворена през декември 2002 г. (временно затворена през ноември 2000 г.)
- Преходни периоди:
 - по-ниско ниво на капиталови изисквания за спестявания и заеми до края на 2004 г.

Позицията на България по глава 3 "Свободно предоставяне на услуги" е представена на междуправителствената конференция по преговорите на 31 януари 2001 г.

[bulgaria_3.pdf](#) (217.72 Kb)

Общата позиция на ЕС по глава 3 Свободно предоставяне на услуги е приета на 14 ноември 2001 г.

[Commonposition03bul.pdf](#) (127.97 Kb)

Index

Chapter 1 : Обща информация	p. 1
Chapter 2 : България и Румъния.....	p. 5
Chapter 3 : Новите страни-членки.....	p. 6
Chapter 4 : Национална позиция.....	p. 8
Chapter 5 : Обща позиция на ЕС	p. 9
Съдържание	p. 10